

Particularitățile privind elaborarea de către autoritățile administrației publice locale a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2017 și a estimărilor pe anii 2018-2019

I Dispoziții generale

1. Prezenta circulară a fost elaborată în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181 din 25 iulie 2014, Legii nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale.

2. Scopul prezentei circulare este informarea autorităților administrației publice locale (în continuare – APL) despre politica statului în domeniul veniturilor și cheltuielilor bugetare, particularitățile specifice de stabilire a relațiilor interbugetare, limitele de transferuri de la bugetul de stat la bugetele locale, precum și cerințele și particularitățile de elaborare și prezentare a propunerilor de buget de către APL pe anul 2017 și a estimărilor pe anii 2018-2019.

3. Elaborarea și prezentarea propunerilor la proiectul de buget pentru anul 2017 și a estimărilor pentru anii 2018-2019 de către APL se va efectua **în cadrul noului sistem informațional de management financiar** (SIMF) în baza:

- **Clasificăției bugetare**, aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.208 din 24 decembrie 2015 (cu modificările și completările ulterioare);
- **Setului metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului**, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.209 din 24 decembrie 2015.

Documentele prenotate pot fi accesate pe pagina web a Ministerului Finanțelor la adresa <http://mf.gov.md/about/instrmfp/legislnorm>.

II Proгноza principalilor indicatori macroeconomici pe termen mediu

4. În procesul elaborării proiectelor de buget, APL se vor conduce de prognoza principalilor indicatorilor macroeconomici (elaborate de Ministerul Economiei), conform *anexei nr.1* la prezenta circulară.

III

Obiectivele politicii în domeniul veniturilor pe termen mediu și particularitățile specifice de estimare a unor venituri și a surselor de finanțare

5. Obiectivele politicii bugetar-fiscale, precum și cadrul de resurse și cheltuieli ale bugetului public național în perspectivă pe 3 ani sunt expuse în CBTM 2017-2019, aprobat în cadrul ședinței Guvernului din 24 august 2016 și poate fi accesat pe pagina web a Ministerului Finanțelor la adresa: <http://mf.gov.md/middlecost/cbtm2017>.

6. Setul de materiale ce vizează completarea și modificarea unor acte legislative în partea ce ține de realizarea politicii fiscale și vamale pentru anul 2017 și perfecționarea legislației fiscale și vamale poate fi accesat pe pagina web a Ministerului finanțelor la adresa: <http://mf.gov.md/TranspDeciz/ProiecDeciz>.

7. La elaborarea propunerilor de buget la partea de venituri, APL se vor ghida de *cap. IV și VII din Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului*.

8. Prognoza veniturilor bugetelor locale pe anii 2017–2019 se va efectua reieșind din:

- prevederile legislației fiscale în vigoare, ținând cont de prevederile proiectului de lege cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative privind realizarea politicii fiscale și vamale pentru anul 2017;
- deciziile autorităților reprezentative și deliberative a UAT, în partea ce ține de competențele proprii în domeniul impozitelor, taxelor și altor venituri locale;
- analiza bazei fiscale pe fiecare UAT, separat pe tipuri de impozite, taxe și alte încasări la buget. Pentru estimarea bazei fiscale a UAT, Ministerul Finanțelor recomandă de utilizat o parte din pachetul de formulare care a fost remis în anul 2013, prin circulara nr. 06/2-17 din 14.06.2013, care pot fi accesate la adresa <http://www.mf.gov.md/actnorm/buget/notenormmetod> și care vor servi drept suport pentru estimarea veniturilor formate în UAT respectivă (impozitul pe venit persoanelor fizice, impozitul funciar și impozite pe bunuri imobiliare, taxa pentru resurse naturale, taxa pentru folosirea drumurilor), utilizând modificările propuse la politica fiscală.

9. Rezultatele estimărilor veniturilor vor fi sintetizate în *formularele nr.1-3* anexate la prezenta circulară și se vor prezenta Ministerului Finanțelor pe suport de hârtie și în format electronic. Formularele menționate vor fi accesibile pentru introducere doar în cadrul DF a UAT, cu rolul în sistem „Reader GFD” în modulul „Trezoreria” (Trez2), accesînd meniul „Darea de seamă”, submeniul „Provin” (pe fiecare primărie și bugetul raional/central UTA Găgăuzia, municipal Chișinău/Bălți).

10. Resursele bugetelor locale cuprind totalitatea veniturilor și a surselor de finanțare ale bugetelor respective.

Veniturile bugetelor locale se constituie din impozite, taxe, alte venituri prevăzute de legislație și se formează din:

- 1) venituri generale:
 - a) venituri proprii;
 - b) defalcări, conform cotelor procentuale, de la impozitele și taxele de stat;
 - c) transferuri;
 - d) granturi pentru susținerea bugetului;
- 2) venituri colectate (codurile clasificăției economice 142245, 142310, 142320, 144114, 144124, 144214, 144224);
- 3) granturi pentru proiecte finanțate din surse externe.

Sursele de finanțare ale bugetelor locale se formează din:

- a) operațiuni cu împrumuturi interne și externe (inclusiv recreditate);
- b) operațiuni aferente vânzării și privatizării patrimoniului public (cu excepția codurilor clasificăției economice 415210, 415220 și 415230 (modificat prin Ordinul ministrului finanțelor nr.75 din 31 mai 2016 privind modificarea și completarea Clasificației bugetare);
- c) alte operațiuni cu activele financiare și cu datoriile bugetului;
- d) operațiuni cu soldurile în conturile bugetului.

11. Impozitele și taxele de stat

11.1. Impozitul pe venitul persoanelor fizice (în continuare - IVPF)

La capitolul impozitul pe venit persoanelor fizice pentru anii 2017-2019 se prevede majorarea mărimii scutirii anuale personale, scutirii anuale personale majore și scutirii anuale pentru persoanele întreținute, prin ajustarea acestora la rata inflației în mediu circa cu 5%, în vederea reducerii într-o anumită măsură a efectului inflației asupra veniturilor populației.

La estimarea sumei IVPF se recomandă aplicarea următoarelor cote și scutiri personale anuale stabilite pentru anii 2016-2019.

	2016	Proгноzat		
	Stabilit	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
Mărimea grilelor de venit impozabile pentru persoanele fizice (lei anual)	<29640 >29640	<31140 >31140	<31140 >31140	<31140 >31140
Cotele impozitului pentru venitul persoanelor fizice (%)	7 18	7 18	7 18	7 18
Scutirea anuală personală (lei)	10128	10620	11160	11700
Scutirea anuală personală majoră (lei)	15060	15840	16620	17460
Scutirea anuală pentru persoanele întreținute (lei)	2256	2340	2460	2580
Tariful contribuției individuale pentru asigurarea socială de stat obligatorie (din venit,%)	6,0	6,0	6,0	6,0
Prima de asigurare medicală obligatorie (din venit, %)	4,5	4,5	4,5	4,5

Calcululele IVPF pe anii 2017-2019 pe teritoriul raionului, municipiului, UTA Găgăuzia se vor efectua reieșind din aplicarea ritmului de creștere a fondului de remunerare a muncii pe țară prevăzut de indicatorii macroeconomici către fondul de remunerare a muncii pe UAT, avînd ca bază datele organelor teritoriale de statistică privind salariul mediu lunar din anul 2015 și semestrul I al anului 2016, precum și prevederile politicii salariale pe anii 2017-2019 prevăzute în cap. IV din prezenta circulară. Totodată, este necesar de ținut cont de datele obținute în

rezultatul prelucrării de către organele fiscale teritoriale a formei CET08 „Declarația persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit pe perioada fiscală 2015”. În afara de aceasta, pentru prognozarea IVPF poate fi utilizată una din metodele prevăzute în pct. 154 din Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului.

La repartizarea IVPF între bugetele locale de nivelul întâi, bugetele locale de nivelul al doilea și bugetul de stat, se vor utiliza cotele specifice de defalcare pe tipuri de administrații locale, prevăzute de legislația în vigoare (Legea nr.397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale (cu modificările și completările ulterioare)).

Totodată comunicăm, că Parlamentul Republicii Moldova la data de 8 aprilie 2016 a aprobat în prima lectură un proiect de lege prin care se propun modificări la Legea privind organizarea administrativ-teritorială al Republicii Moldova nr. 764-XV din 27.12.2001 și Legea nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale. Prin modificările propuse, vor obține statut de municipiu următoarele orașe-reședință de raioane: Cahul, Edineț, Hîncești, Orhei, Soroca și Ungheni. Acordarea statutului de municipiu acestor orașe de reședință, presupune, și majorarea cotei procentuale a defalcărilor de la suma impozitului pe venit persoanelor fizice colectată în aceste teritorii, de la 20% la 40%. În celelalte orașe-reședință de raioane se va păstra cota defalcărilor în mărime de 20% din suma impozitului pe venitul persoanelor fizice colectat în teritoriul UAT.

De asemenea, obiectivele politicii fiscale prevăd majorarea cotei de impozitare a veniturilor persoanelor fizice cetățeni obținute din transmiterea în posesie și/sau în folosință (locațiune, arendă, uzufruct) proprietate imobiliară unor altor persoane fizice cetățeni de la 5% la 10% din valoarea contractului.

Totodată, se propune ca veniturile persoanelor fizice cetățeni din darea în arendă a terenurilor agricole să fie impozitate final la sursa de plată, la cota de 7%.

Măsura propusă are drept scop eficientizarea administrării fiscale a obligațiilor fiscale privind impozitul pe veniturile respective, precum și simplificarea procesului de conformare fiscală a contribuabililor persoane fizice cetățeni care obțin venituri din darea în arendă a terenurilor agricole.

Reținerea finală a impozitului la sursa de plată scutește beneficiarul veniturilor respective de la includerea lor în componența venitului brut, precum și de la declararea acestora.

Rezultatele estimărilor încasării la buget a impozitului pe venit a persoanelor fizice pe anii 2017-2019 se prezintă în formularul nr.2 “Informație privind încasările în bugetele locale a impozitului pe venitul persoanelor fizice pe anii 2017-2019 (codurile clasificăției economice: 111110, 111121, 111130)”.

11.2. Taxa pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova.

Calculul volumului taxelor rutiere pe anii 2017-2019, se va efectua în baza prevederilor titlului IX al Codului fiscal „Taxele rutiere”, cu utilizarea cotelor concrete pe tipuri de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova stabilite în anexa nr.1 la prezentul titlu.

12. Veniturile proprii ale UAT

Veniturile proprii ale UAT pentru anii 2017-2019 vor fi estimate, ținându-se cont de prevederile legislației fiscale în vigoare și prevederile proiectului de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative privind realizarea politicii fiscale și vamale pentru anul 2017.

12.1. *Impozitul pe venit obținut din activități independente*

Începând cu 1 ianuarie 2017, se propune stabilirea unui regim fiscal simplificat privind impozitul pe venitul persoanelor fizice care obțin venituri din activități independente de comerț cu alte persoane fizice fără a constitui o formă organizatorico-juridică a activității de antreprenariat.

Începând cu 1 ianuarie 2017 se anulează posibilitatea desfășurării de către persoanele fizice-cetățeni a activității în domeniul comerțului cu amănuntul în baza patentei de întreprinzător.

Astfel, se propune ca acest regim simplificat privind impozitul pe venit să fie acordat și pentru persoanele fizice care obțin venituri din activități de comerț, fără a constitui o formă organizatorico-juridică a activității de antreprenariat, în sumă ce nu depășesc 600000 lei într-o perioadă fiscală.

În scopul susținerii acestei categorii de contribuabili și compensării cheltuielilor suportate pentru procurarea (achiziționarea) mașinii de casă și de control utilizate în activitate, se propune ca în prima perioadă fiscală contribuabilul să fie în drept să diminueze suma impozitului pe venit datorat cu suma cheltuielilor suportate pentru procurarea (achiziționarea) mașinei de casă și de control utilizate în activitate.

Obiect al impunerii va constitui venitul din activități independente de comerț obținut în perioada fiscală de declarare.

Cota impozitului pe venit va constitui 1% din obiectul impunerii, dar nu mai puțin de 3000 lei anual.

Achitarea impozitului se va efectua în rate, trimestrial, până la data de 25 a lunii următoare trimestrului corespunzător.

Darea de seamă privind impozitul pe venit se propune de a fi prezentată nu mai târziu de 25 martie a anului următor perioadei fiscale de declarare, conform modului și formei stabilite de Ministerul Finanțelor.

Concomitent, se propune ca persoanele fizice care desfășoară activități independente a fi scutite de taxele locale privind amenajarea teritoriului și pentru unitățile de comerț și/sau prestări servicii. Impozitul pe venit obținut din activități independente va fi achitat la bugetul local (nivelul I și nivelul II pentru mun. Chișinău și Bălți) după locul de domiciliu sau reședință (codul nou al clasificăției economice 111250).

12.2. *Impozitul pe bunuri imobiliare*

La estimarea încasărilor impozitului funciar și impozitului pe bunurile imobiliare și la efectuarea calculelor pe tipuri de impozite și înlesniri fiscale, se va ține cont de prevederile Titlului VI al Codului fiscal, Legii nr.1056-XIV din 16 iunie 2000 pentru punerea în aplicare a Titlului VI al Codului fiscal, Instrucțiunii Ministerului Finanțelor nr.11 din 4 septembrie 2001 „Cu privire la modul de calculare și achitare la buget a impozitului funciar și pe bunurile imobiliare”, datele evidenței fiscale, datele Cadastrului funciar pe UAT respective, deciziile organelor deliberative și executive privind mărimea cotelor stabilite la aceste impozite, precum și datele serviciilor de colectare a impozitelor și taxelor locale din cadrul primăriilor.

În vederea consolidării autonomiei financiare a autorităților locale, prin majorarea surselor proprii de venit, se propune începînd cu 1 ianuarie 2017 majorarea intervalelor de impozitare a cotei maxime de la 0,3% la 0,4%, precum și a cotei pentru bunurile imobiliare cu altă destinație decît cea locativă sau agricolă, inclusiv exceptînd garajele și terenurile pe care acestea sunt amplasate și loturile întovărășirilor pomicole cu sau fără construcții amplasate pe ele de la 0,1% la 0,4%. Aceste modificări se referă la bunurile prevăzute în lit.a) și b) alin.(1) art.280 din Codul fiscal. Modificarea respectiva este impusă și de faptul că, bunurile imobiliare nu au fost reevaluate niciodată din momentul în care au fost evaluate în anii 2004 și 2007.

12.3. *Taxa pentru resursele naturale*

Calculul taxelor pentru resursele naturale se va întocmi conform cotelor prevăzute în anexele la Titlul VIII al Codului fiscal „Taxele pentru resursele naturale”.

12.4. *Taxa pentru patenta de întreprinzător*

Calculul încasărilor pentru patenta de întreprinzător se va întocmi conform cuantumului taxei lunare prevăzut în anexă la Legea nr.93-XIV din 15 iulie 1998 cu privire la patenta de întreprinzător, fără activități în domeniul comerțului cu amănuntul.

12.5. *Încasările din arenda terenurilor și locațiunea bunurilor domeniului privat al UAT*

La estimarea încasărilor de la toate tipurile de locațiune a patrimoniului public ale autorităților APL, se recomandă de a utiliza mărimea tarifelor de bază pentru chirie, prevăzute în anexa nr.7 la Legea bugetului de stat pe anul 2016 nr.154 din 1 iulie 2016, precum și deciziile autorităților deliberative și executive privind mărimea tarifelor stabilite.

12.6. *Taxele locale*

În baza prevederilor Titlului VII al Codului fiscal “Taxele locale”, consiliile locale vor decide asupra aplicării tuturor sau a unor taxe locale prevăzute în art.289 al Codului fiscal. Respectiv, la estimarea cuantumului taxelor locale, se vor lua în considerare cotele concrete care au fost adoptate de către organele deliberative și executive ale APL sau/și proiectele cotelor pe anii 2017-2019.

Totodată, conform prevederilor politicii fiscale, subiecții ai impunerii taxei pentru amenajarea teritoriului vor fi persoanele ce desfășoară activitatea profesională conexă sectorului justiției. La taxa pentru unitățile comerciale și/sau de prestări servicii au fost definiți subiecți ai impunerii conform CAEM Rev2. care corespund activităților expuse în anexa nr. 1 la Legea cu privire la comerț interior nr. 231 din 23.09.2010 (în redacția Legii nr. 153 din 01.07.2016).

În afară de aceasta, au fost introduse modificări la punctul 3) art. 288 din Codul fiscal prin care se stabilește noțiunea de cotă maximă, iar la anexa la titlul VII al Codului fiscal se stabilesc cote maxime pe fiecare tip de taxă.

12.7. *Alte venituri prevăzute de legislație*

Prognoza altor încasări și taxe se va efectua în baza analizei dinamicii încasărilor pe anul 2015 și estimărilor pe anul 2016 și altei informații relevante.

13. Conform prevederilor Legii nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale (cu modificările și completările ulterioare), UTA Găgăuzia va estima veniturile pe anii 2017-2019 pentru toate tipurile de impozite și taxe (IVPJ, TVA, accize) în baza legislației fiscale în vigoare, precum și prevederilor politicii fiscale pe anul 2017.

IV

Sumarul politicilor și priorităților în domeniul cheltuielilor publice pentru următorul an bugetar și pe termen mediu

14. Competențele în efectuarea cheltuielilor bugetelor locale pe domenii de activitate sunt delimitate prin legislația privind administrația publică locală și descentralizarea administrativă.

15. Resursele financiare disponibile urmează să fie direcționate la programe de importanță vitală, care ar permite soluționarea problemelor stringente, fără admiterea de datorii creditoare și blocaje financiare.

16. Cheltuielile bugetelor locale (cu excepția celor efectuate din contul transferurilor cu destinație specială, exceptând transferurile pentru compensarea veniturilor ratate ale bugetelor UAT) vor fi în dependență directă de suma veniturilor obținute de fiecare UAT. Colectarea mai bună a veniturilor bugetelor locale nu influențează volumul transferurilor cu destinație generală de la bugetul de stat. Fiecare APL urmează să fie direct interesată de a colecta cât mai multe venituri pentru a putea cheltui mai mult, potrivit competențelor și priorităților (nevoilor) sale specifice.

17. Estimările de cheltuieli ale autorităților APL urmează să fie strict în limita volumului de resurse disponibile.

18. Avînd la bază obiectivele politicii în domeniul cheltuielilor publice (CBTM 2017-2019), în contextul continuării reformelor în domeniul bugetar-fiscal, se impun următoarele cerințe față de autorități/instituții - beneficiari de alocații:

- asigurarea calității planificării bugetare prin îmbunătățirea procedurilor de analiză a impactului politicilor publice și corelarea programelor de cheltuieli cu prioritățile din documentele strategice (naționale, sectoriale, locale);
- îmbunătățirea eficienței și eficacității utilizării resurselor prin focusarea pe rezultate și sporirea calității serviciilor publice prestate în raport cu obiectivele stabilite;
- asigurarea unui control strict asupra nivelului angajărilor în sectorul bugetar pentru a evita angajamente viitoare fără acoperire cu resurse;
- implementarea unor procese de planificare și management al investițiilor publice în vederea ameliorării eficienței cheltuielilor capitale publice.

19. La estimarea cheltuielilor aferente proiectului de buget pe anul 2017 și estimărilor pe anii 2018-2019, APL urmează să se conducă de:

- actele normative și legislative, strategiile și programele care reglementează activitatea autorităților APL și a ramurilor (domeniilor) respective;
- actele legislative și normative care reglementează aspectele referitoare la remunerarea muncii (cu modificările și completările ulterioare);
- angajamentele de cheltuieli asumate în anii precedenți cu impact financiar asupra anilor planificați (majorarea salariilor în anii precedenți, rambursarea împrumuturilor angajate pe termen lung, angajamentele contractuale cu donatori externi în cadrul proiectelor finanțate

din surse externe, rambursarea împrumuturilor recreditate, serviciul datoriei interne și externe, etc.);

- reformele promovate în cadrul ramurilor (schimbări instituționale, etc.);
- cadrul normativ care reglementează prestarea serviciilor contra plată, precum și veniturilor colectate de autoritățile/instituțiile bugetare.

20. Proiectul de buget pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019 la compartimentul „*Cheltuieli de personal*”, se vor elabora de către autoritățile administrației publice locale, în condițiile de salarizare în vigoare pentru anul 2016, fără a estima majorări salariale suplimentare la cele aprobate în anul 2016 și se va ține cont de reformele structurale pe domeniile respective care au acoperire financiară.

20.1 Actele legislative și normative care reglementează aspectele ce țin de remunerarea muncii în sectorul bugetar, se conțin în *anexa nr.2* la prezenta circulară.

20.2 Ajustările structurale suplimentare, care implică majorarea numărului de unități sau a cheltuielilor de personal, se vor explica în nota de argumentare a solicitărilor suplimentare la cheltuieli de personal, cu anexarea calculelor corespunzătoare.

20.3 Planificarea cheltuielilor de personal pentru funcțiile încadrate se efectuează reieșind din drepturile persoanelor real angajate (vechimea în muncă, gradul /categoria de calificare, treapta de salarizare, grad didactic, grad științific, etc.). Planificarea pentru funcțiile vacante urmează să fie efectuată reieșind din indicatorii medii prevăzuți de legislația în vigoare pentru funcțiile respective.

20.4 Calcularea cheltuielilor de personal pentru anul 2017 de către instituții se va efectua în conformitate cu tabelele nr.1-34, care pot fi accesate pe pagina web a Ministerului Finanțelor, la adresa: <http://mf.gov.md/actnorm/budget/notenormmetod>. Aceste tabele se vor utiliza și la argumentarea solicitărilor suplimentare prezentate la compartimentul „*Cheltuieli de personal*”.

20.5 Concomitent, APL vor prezenta proiectul de buget pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019 la compartimentul „*Cheltuieli de personal*”, în format electronic, conform *formularului nr.4* la prezenta circulară și notele de completare a acestuia, fiind accesibil și parametrizat în SIMF, modulul „Trezoreria ” (Trez 2).

21. La estimarea cheltuielilor pentru contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat se va menține și pe anii 2017-2019 cuantumul de 23% aplicat la moment la cheltuielile de remunerare a muncii la care se vor calcula aceste contribuții.

22. Cota primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală aplicată la cheltuielile de remunerare a muncii la care se calculează aceste prime va fi menținută și pe anii 2017-2019 în cuantumul de 4,5% .

23. La planificarea cheltuielilor pentru plata mărfurilor și serviciilor se va ține cont de tarifele curente, precum și de necesitatea aplicării unui regim strict de economie, un accent deosebit fiind pus și pe îmbunătățirea procedurilor de achiziții publice.

V Particularități specifice de stabilire a relațiilor interbugetare și limitele de transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale

24. Sumele *transferurilor cu destinație generală* de la bugetul de stat sunt calculate pe bază de formulă, distinctă pentru fiecare UAT de nivelul întâi și nivelul al doilea, pe baza datelor din ultimul an pentru care există execuție bugetară definitivă (în cazul dat, pentru proiectul bugetului pe anul 2017 se ia execuția bugetară din anul 2015).

Modalitatea de calcul a transferurilor cu destinație generală se prezintă în *anexa nr.3 la prezenta circulară*.

25. *Limitele transferurilor cu destinație generală* de la bugetul de stat la bugetele locale pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019, se conțin în *anexa nr.4 la prezenta circulară*. Totodată, după necesitate, calculele transferurilor cu destinație generală de la bugetul de stat la bugetele locale pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019 pot fi consultate la adresa: <http://www.mf.gov.md/actnorm/budget/notenormmetod>.

26. Datele Biroului Național de Statistică privind numărul de locuitori și structura demografică pe fiecare UAT, la situația din 1 ianuarie 2016, sunt plasate la adresa: <http://www.mf.gov.md/actnorm/budget/notenormmetod>.

27. Ținând cont de rezultatele modeste la blocul *consolidarea bazei de venituri proprii ale autorităților administrației publice locale*, precum și a faptului că anul 2016 este ultimul an în care sunt prevăzute transferuri temporare de compensare către bugetele locale, Ministerul Finanțelor a elaborat propuneri de prelungire a termenului de abilitare a Guvernului de a forma în componența bugetului de stat a fondului de compensare cu încă 3 ani. Odată cu consolidarea bazei de venituri proprii volumul fondului de compensare va fi redus gradual pe parcursul acestor 3 ani.

28. Pentru anul 2017, *limita transferurilor temporare de compensare* se regăsesc în *anexa nr. 5 la prezenta circulară*, sumele cărora sunt conforme calculelor în baza simulărilor pentru anul 2016, precum și a anului 2015 pentru bugetele locale din raioanele Basarabeasca, Ocnița și Rîșcani.

29. La elaborarea proiectului bugetului local pentru anul 2017 și a estimărilor pentru anii 2018-2019 pentru întreținerea *aparaturii președintelui raionului, direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea consiliilor raionale și aparaturii primăriilor*, precum și pentru asigurarea activității angajaților în serviciile de deservire a clădirilor Consiliului raional și clădirilor primăriilor, urmează să se țină cont de prevederile actelor legislative și normative, indicate în *anexa nr.6 la prezenta circulară*.

Totodată, la elaborarea proiectului bugetului pentru anul 2017 este necesar să se țină cont de:

- normativele vizînd numărul abonamentelor de telefoane de serviciu (cu excepția legăturii telefonice guvernamentale), faxuri, telefoane mobile pentru colaboratorii autorităților APL, aprobate prin decizia consiliului local respectiv în baza regulamentelor proprii (Hotărîrea Guvernului nr.1362 din 22 decembrie 2005 „Cu privire la aprobarea Normativelor vizînd numărul abonamentelor de telefoane de serviciu, faxuri, telefoane mobile pentru colaboratorii autorităților administrației publice”, cu modificările și completările ulterioare);

– normele vizînd aprobarea numărului-limită al autoturismelor de serviciu și a parcursului-limită anual pentru un autoturism întru asigurarea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu ale autorităților APL de ambele niveluri, aprobate prin decizia consiliului local, respectiv, în baza regulamentelor proprii (Hotărîrea Guvernului nr.1404 din 30 decembrie 2005 „Privind reglementarea utilizării de către autoritățile administrației publice a autoturismelor de serviciu”, cu modificările și completările ulterioare).

30. La elaborarea proiectului bugetului local pentru anul 2017 și estimările pentru anii 2018-2019, autoritățile APL la estimarea cheltuielilor la grupa principală „**Apărarea națională**” urmează să țină cont de prevederile Legii nr.1245-XV din 18 iulie 2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, Hotărîrii Guvernului nr.77 din 31 ianuarie 2001 ”Pentru aprobarea Regulamentului privind activitatea administrativ-militară și efectivul limită al organelor administrativ-militare” (cu completările ulterioare), Hotărîrii Guvernului nr.631 din 23 mai 2003 ”Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la evidența militară”, precum și de prevederile Hotărîrii Guvernului nr.527 din 29 aprilie 2016 „Cu privire la rezultatele încorporării în serviciul militar în octombrie 2015-ianuarie 2016 și încorporarea în serviciul militar în aprilie-iulie 2016”.

Calcululele privind estimarea cheltuielilor pentru *activitatea administrativ-militară* pentru proiectul de buget pentru anul 2017 și a estimărilor pentru anii 2018-2019, se vor prezenta conform *formularului nr.5* la prezenta circulară și însoțite de o notă informativă cu calcule argumentate.

31. La estimarea cheltuielilor pentru **protecția civilă și situații excepționale**, autoritățile APL urmează să țină cont de necesitatea implementării prevederilor Programului de consolidare a serviciului salvatori și pompieri, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 202 din 14 martie 2013.

Calcululele privind estimarea cheltuielilor pentru *protecția civilă și situații excepționale* pentru proiectul de buget pentru anul 2017 și a estimărilor pentru anii 2018-2019, se vor prezenta conform *formularului nr.6* la prezenta circulară și însoțite de o notă informativă cu calcule argumentate.

32. Cheltuielile pentru ramura „Învățămînt”

Calculul transferurilor cu destinație specială (în continuare TDS) de la bugetul de stat la bugetele locale pentru acoperirea cheltuielilor din **învățămînt** pentru anii 2017-2019, a fost efectuat după cum urmează:

32.1 Transferurile pentru **învățămîntul preșcolar** pentru fiecare UAT au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2016 pentru nivelul de învățămînt respectiv.

Totodată, cheltuielile au fost majorate cu costul măsurilor de politici începute în anul 2016 în domeniul remunerării muncii. A fost luată în calcul indexarea normelor financiare de alimentare a copiilor la indicele de creștere a prețului de consum (5,0 la sută). Au fost indexate și cheltuielile pentru energia electrică, energia termică, apă și canalizare la indicele de creștere a prețurilor de consum, conform prognozei indicatorilor macroeconomici pe anii respectivi (*anexa nr.1 la prezenta circulară*). În plus, pentru unele autorități ale APL, au fost restabilite sumele soldurilor din contul TDS (calculate ca diferența dintre TDS executate din bugetul de stat și cheltuielile bugetelor locale executate din contul TDS), cu care au fost reduse solicitările de TDS suplimentare acceptate pentru anul 2016.

32.2 Transferurile pentru *învățământul primar și secundar general* includ transferuri categoriale pentru școli, gimnazii și licee, calculate după metodologia de finanțare în bază de cost standard per elev.

Cuantumul normativului valoric pentru un „*elev ponderat*” și a *normativului valoric pentru o instituție*, luat în calcul la stabilirea transferurilor categoriale, constituie:

- pentru anul 2017 - 9 803,0 lei și, respectiv, 449572,0 lei;
- pentru anul 2018 - 9 828,0 lei și, respectiv, 450710,0 lei;
- pentru anul 2019 - 9 854,0 lei și, respectiv, 451933,0 lei.

Totodată, pentru acordarea *dejunurilor calde* elevilor, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.234 din 25 februarie 2005 ”Cu privire la alimentarea elevilor”, în calcul s-a luat numărul elevilor claselor I-IV, la situația din 1 octombrie 2015 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune), numărul de 171 zile de alimentație și norma de alimentație de:

- 7,8 lei / zi pentru anul 2017;
- 8,2 lei / zi pentru anul 2018;
- 8,6 lei / zi pentru anul 2019.

Pentru unele instituții de învățământ secundar general din unele localități ale raioanelor Anenii Noi, Căușeni și Dubăsari, amplasate în zona de securitate, au fost luați în calcul și elevii din clasele V-XII, la situația din 1 octombrie 2015 (disponibil de facto la sfârșitul perioadei de gestiune).

În legătură cu particularitățile specifice din planurile de învățământ privind *studierea limbilor minorităților naționale* și pentru studierea istoriei, culturii și tradițiilor poporului sînt luate în calcul mijloace financiare pentru acest scop.

În legătură cu funcționarea claselor *de instruire generală a deținuților minori* în penitenciarele din 5 UAT, transferurile includ mijloace pentru achitarea salariilor profesorilor, care activează în clasele din penitenciarele respective.

Transferurile pentru învățământul primar și secundar general includ și mijloace, în vederea *organizării și desfășurării examenelor de absolvire*, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.391 din 28 mai 2014 ”Cu privire la acțiunile de organizare și desfășurare a examenelor de absolvire a nivelurilor de învățământ”.

Suplimentar, au fost prevăzute mijloace financiare pentru *plata sporului lunar în mărime de 30%* din salariul de bază pentru angajații școlilor, gimnaziilor și liceelor din stînga Nistrului din raionul Dubăsari, din satul Varnița al raionului Anenii Noi și din satele Copanca și Hagimus din raionul Căușeni, prevăzute prin art.29 (10) al Legii nr.355-XVI din 23 decembrie 2015 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar.

Totodată, au fost prevăzute cheltuieli pentru *plata suplimentului de 1000 lei* pentru angajații unor instituții de învățământ secundar general din raionul Dubăsari, conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.609 din 21 iulie 2014 ”Privind modificarea și completarea unor hotărâri ale Guvernului”.

Cheltuielile pentru *liceele-internat cu profil sportiv* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2016 pentru instituțiile respective.

Totodată, cheltuielile au fost majorate cu costul măsurilor de politici începute în anul 2016 în domeniul remunerării muncii. A fost luată în calcul indexarea normelor financiare de alimentare a elevilor la indicele de creștere a prețurilor de consum (5,0 la sută). Au fost indexate și cheltuielile pentru energia electrică, energia termică, apă și canalizare la indicele de creștere a prețului de consum, conform prognozei indicatorilor macroeconomici pe anii respectivi (*anexa nr.1 la prezenta circulară*).

32.3 Transferurile pentru *învățământul special* au fost calculate în baza cheltuielilor executate în anul 2015 de către autoritățile APL pentru respectivele instituții din contul TDS (sursa "3T"), cu excepția raioanelor Nisporeni, Strășeni și Rîșcani, pentru care au fost luate în considerare propunerile de reducere, înaintate la etapa de prezentare a proiectelor bugetelor locale pentru anul 2016.

Totodată, cheltuielile au fost majorate cu costul măsurilor de politici începute în anul 2016 în domeniul remunerării muncii. A fost luată în calcul indexarea normelor financiare de alimentare a elevilor la indicele de creștere a prețurilor de consum (5,0 la sută). Au fost indexate și cheltuielile pentru energia electrică, energia termică, apă și canalizare la indicele de creștere a prețurilor de consum, conform prognozei indicatorilor macroeconomici pe anii respectivi.

Întru pilotarea modelului de educație incluzivă a copiilor cu dezabilități severe, în baza Ordinului ministrului educației nr.1186 din 10 decembrie 2015, au fost prevăzute cheltuieli pentru liceul teoretic "Petre Ștefănuță", r.Ialoveni.

32.4 Transferurile pentru *învățământul extrașcolar și odihna de vară* au fost calculate în baza transferurilor stabilite pentru anul 2016 pentru instituțiile / măsurile respective.

Totodată, cheltuielile au fost majorate cu costul măsurilor de politici începute în anul 2016 în domeniul remunerării muncii. Au fost indexate cheltuielile pentru energia electrică, energia termică, apă și canalizare la indicele de creștere a prețurilor de consum, conform prognozei indicatorilor macroeconomici pe anii respectivi. În plus, pentru unele autorități ale APL, au fost restabilite sumele soldurilor din contul TDS (calculate ca diferența dintre TDS executate din bugetul de stat și cheltuielile bugetelor locale executate din contul TDS), cu care au fost reduse solicitările de TDS suplimentare acceptate pentru anul 2016.

La fel, au fost prevăzute și mijloace pentru organizarea și desfășurarea *olimpiadelor raionale / municipale*.

32.5 Totodată, comunicăm că, începînd cu proiectul bugetului pe anul 2017, cheltuielile pentru asigurarea alimentării copiilor / elevilor vor fi atribuite la activitatea (P3) cu codul 00448 „Asigurarea alimentării copiilor /elevilor din instituțiile de învățămînt” și, respectiv, la programul / subprogramul (P1P2), în conformitate cu instituția în care sînt încadrați beneficiarii de serviciul respectiv. Aici vor fi reflectate toate cheltuielile legate de alimentarea copiilor / elevilor, precum salarizarea personalului, produsele alimentare, serviciile de alimentare etc.

32.6 *Limitele transferurilor cu destinație specială* pentru finanțarea *învățămîntului preșcolar, primar, secundar general, special și extrașcolar* sînt atribuite la nivelul respectiv al bugetelor locale, în baza competențelor stabilite autorităților APL, în conformitate cu legislația privind descentralizarea administrativă și sunt prezentate în *anexa nr.7 la prezenta circulară*.

32.7 Totodată, detalierea transferurilor respective pentru anii 2017-2019 pe subprograme și măsuri este reflectată în *anexele nr.8-10* la prezenta circulară.

32.8 Autoritățile APL pot prezenta propuneri de redistribuire a acestor alocații între subprograme și măsuri, în limita totală de transferuri, completând *formularul nr.7* pentru fiecare an separat. La fel se vor prezenta propuneri de redistribuiri între autoritățile APL, în cazul modificării subordonării unor instituții sau alte cazuri argumentate. Aceste propuneri vor fi sub forma de redistribuiri echilibrate (+/-) față de alocațiile comunicate în *anexele nr.8-10*, pe anii respectivi.

32.9 În cazul lichidării instituțiilor sau reducerii numărului de beneficiari, în cazul unor măsuri de o singură dată sau în caz, că se prevăd sistări integrale sau parțiale a activității instituțiilor (inclusiv pe motiv de reparații), se prezintă propuneri de diminuare a transferurilor pe anii respectivi. Aceste propuneri (cu semnul (-)) la fel, vor fi reflectate în *formularul nr.7*, pe fiecare an separat.

32.10 Atât propunerile de redistribuire, cât și de diminuare vor fi însoțite de o notă explicativă despre necesitatea efectuării acestora.

32.11 În cazul prezentării de către autoritățile APL a solicitărilor de alocații suplimentare din contul transferurilor cu destinație specială, se vor completa de către solicitant *formularele nr.8 și nr.9*, iar nota explicativă va avea formatul prezentat în *anexa nr.11*. Toate formularele și nota explicativă vor fi ștampilate și semnate de către autoritatea solicitantă. În cazul lipsei semnăturii, ștampilei, în cazul prezentării dosarului necomplet (lipsei notei informative sau a careva anexe la aceasta) sau în cazul prezentării acestora necorespunzător cerințelor, solicitarea de alocații suplimentare nu se primește spre examinare.

32.12 Se atenționează că, în vederea asigurării acurateței și durabilității planificării bugetare pe termen mediu și a cheltuielilor ce urmează a fi suportate din bugetul de stat pe anii respectivi, **după prezentarea proiectelor bugetelor locale pe anul 2017 și a estimărilor pe anii 2018-2019, solicitări suplimentare de alocații din contul transferurilor cu destinație specială nu se mai recepționează.**

32.13 Sinteza cheltuielilor pentru învățământ din toate sursele, pe subprograme, va fi prezentată conform *formularului nr.10* la prezenta circulară. În acest formular nu se vor include solicitările suplimentare înaintate. Formularul va fi completat pe fiecare UAT separat.

33. Proiectul bugetelor locale pentru anul 2017 și a estimărilor pe anii 2018-2019 pe compartimentul „**Știință și inovare**” va fi elaborat în conformitate cu prevederile Codului cu privire la știință și inovare nr. 259-XV din 15 iulie 2004.

În conformitate cu *Hotărârea Guvernului nr.47 din 12 ianuarie 2007 „Cu privire la salarizarea angajaților organizațiilor de drept public din sfera științei și inovării finanțate de la bugetul de stat”*, autoritățile administrației publice locale urmează să prevadă în buget mijloace financiare necesare pentru remunerarea muncii angajaților.

În temeiul *Legii nr. 259-XV din 15 iulie 2004 „Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova”*, autoritățile administrației publice locale vor prevedea mijloace financiare pentru servicii de cercetări științifice finanțate din contul bugetelor locale.

34. Proiectul bugetelor locale pentru anul 2017 și a estimărilor pe anii 2018-2019 pe compartimentul „**Cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret**” va fi elaborat în conformitate cu prevederile actelor legislative și normative, indicate în *anexa nr.12* la prezenta circulară.

34.1. Transferurile cu destinație specială pentru școlile sportive pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019 au fost calculate în baza transferurilor aprobate pentru anul 2016. Totodată, au fost suplimentate cu mijloace pentru majorarea salarială conform politicii salariale descrise la pct.20, fiind aplicat și indicele de creștere a prețului de consum (conform *anexei nr.1*) la prezenta circulară. Totodată, menționăm, că în caz de necesitate sunt posibile modificări privind alocațiile bugetare între nivele de bugete.

34.2. Limitele transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat pentru finanțarea școlilor sportive pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019, se conțin în *anexa nr.13* la prezenta circulară.

34.3. Calculele privind estimarea cheltuielilor pentru școlile sportive pentru proiectul de buget pe anul 2017 și estimările pentru anii 2018-2019 se vor prezenta Ministerului Finanțelor, conform *formularului nr.11* la prezenta circulară.

34.4. Calculele privind necesarul de mijloace suplimentare/eventualele economii din contul transferurilor cu destinație specială pentru școlile sportive pentru anul 2017 și estimările pentru anii 2018-2019 se vor prezenta Ministerului Finanțelor, conform *formularului nr.12* la prezenta circulară.

34.5. Pentru plata sporului lunar în mărime de 30% din salariul de bază pentru angajații din cultură (inclusiv pentru școlile sportive) din localitățile raioanelor Anenii Noi, Dubăsari și Căușeni, pentru condiții specifice de lucru, se va completa *formularul nr.13* la prezenta circulară.

34.6. Calculele privind estimarea cheltuielilor pentru cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret pentru proiectul de buget pe anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019 se vor prezenta, conform *formularului nr.14* la prezenta circulară.

35. La elaborarea proiectului bugetelor locale pe anul 2017 și a estimărilor pe anii 2018-2019 cheltuielile pe ramura „**Ocrotirea sănătății**” se vor prezenta conform *formularului nr.15* la prezenta circulară.

36. La elaborarea proiectului bugetelor locale pe anul 2017 și a estimărilor pe anii 2018-2019 la ramura „**Protecție socială**” se va ține cont de prevederile actelor legislative și normative, indicate în *anexa nr.14* la prezenta circulară.

36.1. La estimarea transferurilor cu destinație specială pentru plățile sociale s-a ținut cont de mărimile stabilite conform actelor normative în vigoare, modificarea contingentului de beneficiari potrivit datelor APL dar și aplicarea indicelui prețurilor de consum pentru chirie și resurse energetice, conform *anexei nr.1* la prezenta circulară.

36.2. Limitele transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat pentru finanțarea plăților sociale pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019, se conțin în *anexa nr.15* la prezenta circulară.

36.3. Plățile sociale respective, vor fi:

36.3.1. *Compensațiile pentru serviciile de transport, care prevede compensarea cheltuielilor pentru călătoria în transportul comun urban, suburban și interurban (cu excepția taximetrelor) pentru persoanele cu dizabilități severă și accentuată, copiilor cu dizabilități severă și accentuată, copiilor cu dizabilități, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități - prevăzute în art.49(1) al Legii nr.60 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități din 30 martie 2012 și compensarea cheltuielilor de deservire cu transport a persoanelor cu dizabilități ale aparatului locomotor – prevăzute în art.49 (2) al legii prenotate. Astfel, cuantumul anual al compensației respective va constitui:*

▪ **pentru beneficiarii din UAT:**

- pentru persoane cu dizabilități severe și accentuată, copiilor cu dizabilități, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități (s-au estimat în mărime de 23 lei /lunar) - 276 lei /anual;
- pentru persoane cu dizabilități locomotorii (reieșind din mărimea unică actuală de 800 lei/anual și mărimea compensației pentru transport de 276 lei/anual) - 1076 lei/anual.

▪ **pentru beneficiarii municipiul Chișinău:**

- persoane cu dizabilități severe și accentuată, copiilor cu dizabilități, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități (s-au estimat în mărime de 60 lei /lunar) -720 lei/anual,
- persoane cu dizabilități locomotorii - (reieșind din mărimea unică actuală de 800 lei/anual și mărimea compensației pentru transport de 720 lei/anual)1520 lei/anual,

▪ **pentru beneficiarii municipiul Bălți:**

- persoane cu dizabilități severe și accentuate, copiilor cu dizabilități, precum și persoanelor care însoțesc o persoană cu dizabilitate severă sau un copil cu dizabilități (s-au estimat în mărime de 45 lei /lunar) - 540 lei/anual,
- persoane cu dizabilități locomotorii (reieșind din mărimea unică actuală de 800 lei/anual și mărimea compensației pentru transport de 540 lei/anual) - 1340 lei/anual.

36.3.2. *Indemnizațiile pentru copiii adoptați și cei aflați sub tutelă/curatelă - plata indemnizației respective constituie 800 lei lunar pentru fiecare beneficiar, în conformitate cu prevederile pct. 10 al Hotărîrii Guvernului nr.198 din 16 aprilie 1993 „Cu privire la protecția copiilor și familiilor socialmente vulnerabile”. Condițiile de stabilire și plată a indemnizațiilor pentru copii adoptați sau cei aflați sub tutelă/curatelă sînt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.581 din 25 mai 2006;*

36.3.3. *Indemnizațiile și compensațiile pentru absolvenții instituțiilor de învățămînt superior și postsecundar pedagogic pentru plata indemnizației unice și compensarea cheltuielilor de închiriere a spațiului locativ, consumul de energie termică și electrică personalului didactic angajat în instituțiile de învățămînt din mediul rural și centrele raionale, încadrați în instituțiile de învățămînt, prin repartizare de către Ministerul Educației, în primii trei ani de activitate, potrivit art.134(5) și (6) din Codul Educației nr.152 din 17 iulie 2014. Modalitatea de calculare, repartizare, utilizare și evidență a transferurilor cu destinație specială pentru susținerea cadrelor didactice tinere sînt stipulate în Regulamentul aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.802 din 29.10.2015*

36.3.4. *Compensarea cheltuielilor pentru diferența de tarife la energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și a satului Varnița din raionul Anenii Noi potrivit Legii pentru compensarea diferenței de tarife la*

energia electrică și la gazele naturale utilizate de locuitorii unor localități din raioanele Dubăsari și Căușeni și a satului Varnița din raionul Anenii Noi nr.1435-XV din 7 noiembrie 2002.

36.4. Calculele privind estimarea cheltuielilor pentru ramura „Asigurare și asistență socială” se vor prezenta Ministerului Finanțelor, conform *formulelor nr.16-21* la prezenta circulară. Totodată, la proiectul bugetului pentru anul 2017 urmează a fi prezentată nota informativă cu specificările respective la ramura nominalizată, iar pentru instituțiile noi – setul întreg de documente (decizia de constituire, regulamentul de activitate, statele tip de personal, devizul de cheltuieli cu calcule separate pe fondul de retribuire a muncii și numărul unităților de personal necesare suplimentar, etc.).

36.5. *Transferurile din fondul republican de susținere socială a populației către fondurile locale de susținere a populației pe anii 2017-2019*, pe fiecare UAT de nivelul al doilea, se conțin în *anexa nr.16* la prezenta circulară.

37. *Limitele transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale pentru* plata sporului lunar în mărime de 30% din salariul de bază pentru personalul unităților bugetare din partea stîngă a Nistrului (raionul Dubăsari), din satul Varnița al raionului Anenii Noi și din satele Copanca și Hagimus ale raionului Căușeni, prevăzute prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.82 din 25 decembrie 1992 și art.29 alin.(10) al Legii nr.355-XVI din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, se conțin în *anexa nr.17* la prezenta circulară.

38. În conformitate cu prevederile Codului apelor nr.1532-XII din 22 iunie 1993 și Hotărîrii nr. 737 din 11 iunie 2002 privind reglementarea funcționării zonelor de recreere aferente bazinelor acvatice, pentru *stațiunile de salvare pe apă*, în bugetele locale, unde sunt amplasate acestea, vor fi estimate cheltuieli în acest scop.

39. *Transferurile pentru compensarea bugetelor locale a scutirilor de la plata impozitului funciar (venituri ratate) a deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Rîbnița - Tiraspol*, ca urmare a aplicării Legii nr. 39-XVI din 2 martie 2006 privind instituirea unor măsuri suplimentare de susținere a activității de întreprinzător desfășurate în localitățile din stînga Nistrului ale raionului Dubăsari și Hotărîrii Guvernului nr. 567 din 21 mai 2007 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de compensare a veniturilor bugetelor locale, bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală, ratate în legătură cu scutirea deținătorilor de terenuri agricole situate după traseul Rîbnița - Tiraspol de la plata impozitului funciar, plata contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și plata primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, se conțin în *anexa nr.18* la prezenta circulară.

40. Cheltuielile pentru *depozitarea centralizată și neutilizarea pesticidelor inutilizabile și interzise*, vor fi acoperite din contul *transferurilor cu destinație specială* de la bugetul de stat, care vor constitui 262,9 mii lei per depozit, prevăzute în *anexa nr.19* la prezenta circulară.

41. În conformitate cu prevederile art.1 alin.(1) al Legii fondului rutier nr. 720-XIII din 2 februarie 1996 și art.6 alin.(10) al Codului Fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997, cheltuielile pentru *întreținerea drumurilor locale* nu vor fi mai mici decît suma defalcărilor de la taxa de folosire a drumurilor percepută de la posesorii de autovehicule înmatriculate în Republica Moldova, estimată pentru bugetul UAT respective.

42. Cheltuielile pentru finanțarea investițiilor capitale.

Obiectivele de investiții capitale și reparații capitale de interes local, începute în anii precedenți și nefinalizate în anul 2016, precum și obiectivele noi, se vor finanța din contul și în limita mijloacelor aprobate în aceste scopuri în bugetele locale. Totodată, e de menționat că în condițiile noului sistem se permite efectuarea transferurilor cu destinație specială de la un buget local la alt buget local (inclusiv între nivelul I și nivelul II) pentru finanțarea unor măsuri și activități de interes comun, inclusiv pentru finanțarea obiectivelor de investiții capitale și altor cheltuieli capitale.

De asemenea, cu referință la investițiile capitale și reparațiile capitale, e de menționat că pentru APL, suplimentar la mijloacele prevăzute în bugetele proprii pentru aceste scopuri, vor fi pasibile atragerea mijloacelor din contul bugetului de stat din Fondul național de dezvoltare regională, Fondul de Investiții Sociale, fondurile ecologice (național și locale), Fondul de eficiență energetică, Fondul rutier, precum și fondurilor bănești atrase nemijlocit de către APL de la donatorii atât din interiorul, cât și din exteriorul țării.

Totodată, prin Hotărîrea Guvernului nr.1029 din 19 decembrie 2013 a fost aprobat Regulamentul cu privire la proiectele de investiții capitale publice, care prevede că pentru obiectele de investiții capitale finanțate exclusiv din bugetele locale, autoritățile publice locale stabilesc proceduri specifice proprii de pregătire, aprobare, implementare și monitorizare a proiectelor de investiții capitale.

43. În conformitate cu prevederile art. 18 al Legii nr. 397-XV din 16 octombrie 2003 privind finanțele publice locale, autoritățile APL pot decide constituirea unui ***fond de rezervă*** în proporție de cel mult 2% din volumul cheltuielilor bugetelor locale respective.

VI

Alte particularități specifice și cerințe adiționale

44. Bugete pe programe și performanță

44.1. Începînd cu anul 2016, proiectele bugetelor locale de ambele nivele sînt elaborate pe bază de programe și performanță, unde accentul este pus pe legăturile dintre politicile și strategiile naționale și locale cu alocarea resurselor și desemnarea clară a modalității de atingere a obiectivelor dorite, prin stabilirea unor rezultate măsurabile ale acțiunilor și politicilor. Trecerea la bugetarea pe bază de programe la nivelul UAT este în strînsă legătură cu planificarea pe termen mediu, deoarece majoritatea politicilor au o durată mai mare de un an.

44.2. Implementarea bugetării pe programe la nivel local impune elaborarea/actualizarea, după caz, programului de dezvoltare social-economică a UAT; analiza strategiilor naționale și sectoriale, precum și a priorităților stabilite la nivel local; analiza situației actuale pe domenii și formularea setului de programe/subprograme, activități; realizarea obiectivelor și indicatorilor de performanță stabiliți etc.

44.3. La elaborarea proiectelor bugetelor locale pe programe și performanță la formularea programelor, scopurilor, obiectivelor și indicatorilor de performanță, APL vor aplica Metodologia bugetării pe programe (a se vedea capitolul XI al Setului), iar pentru estimarea costurilor - vor consulta Îndrumarul privind estimarea costurilor (a se vedea capitolul XII al Setului).

44.4. În calitate de suport metodologic pentru identificarea și formularea programelor/subprogramelor vor servi materialele diseminate în cadrul cursului de instruire, precum și alte materiale care pot fi accesate la adresa: <http://mf.gov.md/about/instrmf/progr/bugperf/insrform/materinstr/apl>.

45. Similar anului 2016, toate activitățile de elaborare a proiectului de buget pentru anul 2017 și estimările pentru ani 2018-2019 vor derula în SIMF (modulul de elaborare a bugetului - BPS). În acest sens, pentru fiecare UAT de nivelul al doilea, sistemul va crea în mod automat ciclul de planificare bugetară pe anii 2017-2019, despre care vor fi informate direcțiile finanțe prin intermediul sistemului de mesagerie din SIMF.

46. Formatul de întocmire a propunerii de buget pentru anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019, se conține în Setul metodologic, sub-capitolul 7.3 “Elaborarea proiectelor/propunerilor de buget”, în format unic, care este parametrizat în SIMF și nu poate fi modificat.

47. Avînd în vedere, că anul 2017 va fi al doilea an de implementare a SIMF (cu aplicarea noii metodologii de elaborare, aprobare și modificare a bugetului și a clasificăției bugetare noi), proiectele/propunerile de buget pentru anii 2017-2019, întocmite în SIMF, nu vor conține informația privind indicatorii realizați în anii 2014-2015.

48. Astfel, proiectul/propunerea de buget în SIMF pe anii 2017-2019 va cuprinde, indicatorii aprobați pentru anul 2016, indicatorii estimați pentru proiectul de buget pe anul 2017 și estimările pentru următorii doi ani (2018-2019).

49. Fluxul activităților de pregătire a proiectelor de buget în SIMF (a modului de elaborare a bugetului), din punct de vedere cronologic și al organizării procesului tehnic, se prezintă în *anexa nr.20* la prezenta circulară.

50. În cazul, în care autoritățile publice locale identifică necesitatea de a modifica sau a completa clasificăția programelor și subprogramelor, acestea vor înainta propunerile respective Ministerului Finanțelor, de regulă, anterior prezentării proiectelor de buget pentru a asigura actualizarea clasificăției programelor, ca condiție pentru elaborarea proiectului de buget.

51. Suplimentar, în baza estimărilor efectuate direcțiile finanțe ale UAT vor prezenta sinteza consolidată a proiectelor bugetelor locale de ambele niveluri, precum urmează:

51.1 Sinteza consolidată privind estimările proiectelor bugetelor locale pe anul 2017, conform clasificăției funcționale, conform *formularului nr.22*, la prezenta circulară. Acest formular se va completa în format Excel și se va prezenta pe suport de hîrtie și în format electronic la Direcția bugetelor UAT.

51.2. Informația privind estimările bugetelor locale pe anii 2-17-2019, conform clasificăției economice, conform *formularului nr.23*, la prezenta circulară. Acest formular se va completa în format Excel și se va prezenta pe suport de hîrtie și în format electronic la Direcția bugetelor UAT.

51.3. Solicitări suplimentare de transferuri temporare de compensare de la bugetul de stat vor fi doar în cazuri excepționale, aceste mijloace nu se vor reflecta în *formularul nr.22* dar se vor prezenta separat, conform *anexei nr.21* la prezenta circulară, la Direcția bugetelor UAT.

51.4. Informația totalizatoare privind solicitările de mijloace suplimentare înaintate de APL la proiectul bugetului pe anul 2017 se vor prezenta la Direcția bugetelor UAT, conform *anexei nr.22* la prezenta circulară.

51.5 Informația privind suma *împrumuturilor pentru cheltuieli de capital pe termen lung, contractate* de la instituțiile financiare din interiorul țării și de peste hotare și termenul de rambursare a acestora pe anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019, se prezintă conform *formularului nr.23* la prezenta circulară.

51.6 Informația privind estimarea cheltuielilor pentru *serviciul datoriei* pe anul 2017 și estimările pe anii 2018-2019, se prezintă conform *formularului nr.24* la prezenta circulară

Cheltuielile pentru onorarea angajamentelor față de împrumuturile recreditate, pe anii 2017-2019 vor fi estimate în baza prognozei cursului mediu anual oficial, după cum urmează:

<i>Indicatorii</i>	<i>Estimat</i>		
	2017	2018	2019
1	2	3	4
Dolar SUA / MDL	20,4	21,0	21,7
Euro / MDL	23,1	23,8	24,7

52. Având ca bază recomandările din prezenta circulară, autoritățile executive ale UAT de nivelul al doilea de comun cu direcțiile finanțe a UAT, vor organiza, dirija și ghida autoritățile APL, inclusiv celor de nivelul întâi, în vederea elaborării proiectelor bugetelor locale pe anii 2017-2019 în noul sistem informațional și vor generaliza și prezenta Ministerului Finanțelor sinteza consolidată a proiectelor bugetelor locale de nivelul întâi și nivelul al doilea.

53. Prezenta Circulară este disponibilă pe pagina web a Ministerului Finanțelor <http://www.mf.gov.md/actnorm/budget/notenormmetod> .

Informații suplimentare pot fi obținute, referitor la:

- venituri - ☎ 022 26 2633, 022 26 2628
- cheltuieli (informație de ordin general) - ☎ 022 26 2620, 022 26 2619
- bugetele pe programe(informație de ordin general, clasificția bugetară) - ☎ 022 26 2620, 022 26 26 19
- particularitățile specifice ramurilor – în direcțiile finanțelor de ramură
- cheltuieli de personal - ☎ 022 26 2900, 022 26 2751
- investiții capitale - ☎ 022 26 2622
- I.S.Fintehinform - ☎ 022 26 28 51, 022 26 28 65